

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آثار معنوی صدقه واجب (زکات) از منظر قرآن کریم

لیلا پرون

فهرست مطالب

چکیده	۴
مقدمه	۱
مفهوم شناسی:	۲
اهمیت زکات از منظر قرآن	۳
اهمیت زکات از دیدگاه آیات	۳
آداب صدقه دهنده	۶
الف) عدم تاخیر	۶
ب) دادن صدقه بیش از اظهار کردن محتاج کنند	۶
ج) دادن صدقه در زمان فاصله	۶
د) پرداخت صدقه واجب به صورت آشکارا	۷
هـ) اعطای صدقه بدون منت	۷
خ) داشتن تواضع در هنگام دادن صدقه	۸
التماس دعا از فقیر	۹
آثار معنوی زکات	۱۰
تزکیه و تطهیر نفس	۱۰
رهایی از غم و اندوه	۱۲
نجات از گمراهی	۱۳
بهره مندی از ولایت خدا	۱۵
رحمت الهی	۱۶
نتیجه گیری	۱۹
منابع	۲۱

چکیده

زکات از موضوعات فقهی و علوم قرآنی است که از مشترکات ادیان آسمانی می باشد و در قرآن از ضروریات دین اسلام و واجبات شمرده شده است . وجود زکات در میان تمامی ادیان و همراهی آن به نماز نشان از اهمیت و جایگاه آن می باشد

طبق آیات و روایات صدقه دادن یک امر بسیار با ارزشی است که شخص صدقه دهنده باید این کار را برای رضای خدا انجام دهد و مواظب باشد آنچه به فقیر می دهد، به نوعی دهد که باعث خفت و خواری و خجلت و شرمساری فقیر نگردد، و با منت گذاشتن و اذیت فقیر ارزش آن را از بین نبرد و در پرداخت آن باید نزدیکان فقیر خود را در اولویت قرار دهد .

زکات دارای آثار معنوی بسیاری از جمله ؛ تقوی ، رستگاری قبولی اسلام، اخوت دینی، زمینه رحمت خدا ، رضای خدا ، آرامش ، بهرمندی از رزق حلال ، رحمت خدا ، از زمره محسنات و... می باشد

کلید واژه : صدقه ، زکات، قرآن ، آثار معنوی ، آیات ، صدقه دهنده

یکی از مباحث مهم در قران صدقه است صدقه چیزی است که انسان به قصد قربت از مال خود خارج سازد که به دو شکل واجب و مستحب می باشد صدقه واجب بخشی از اموال شخصی است که با شرایطی خاص به افرادی داده می شود از جمله زکات و فطریه .

زکات به همراه نماز از مشترکات همه ادیان آسمانی پیشین و اسلام می باشد که درقران از جمله واجبات و ضروریات دین به عنوان یک مسئله فقهی و علوم قرآنی مورد توجه پیامبران ائمه علیه السلام و شاگردان ایشان بوده و آیات و احادیثی در رابطه زکات و مباحث پیرامون آن جمع آوری و نگاشته شد

زکات از مهم ترین اصول اساسی است که در سایه آن بسیاری از مشکلات و محرومیت های اقتصادی مردم و جامعه ریشه کن می گردد و ازمهمترین ابزار جهت برقراری عدل قسط در جامعه است از آنجا که یکی از معضلات بزرگ در جهان و مخصوصا کشورهای مسلمان ، فقر مالی و پی آمد زیانبار سلامت جسمی و روحی و نفس معنوی است و از طرفی این واجب فقهی کمتر مورد توجه و عمل قرار گرفته لذا لازم است که تحقیقات بیشتری در این زمینه مخصوصا از دیدگاه قرآن انجام گیرد و از آنجا که به آثار معنوی زکات از منظر قران فقط به ان اشاره یا به صورت اجمالی پرداخته شده ضروری است که این موضوع مستقل و مفصل مورد بررسی قرار گیرد .این نوشتار که به روش کتابخانه ای است به جایگاه و اهمیت زکات از دیدگاه قران وهمچنین آداب صدقه دهنده و آثارمعنوی زکات در قرآن پرداخته است .

خداوند شب و روز و خورشید ماه را در خدمت و بهره دهی شما قرار داد و ستارگان به او تسخیر شده اند البته در این امر برای گروهی که تعقل می ند نشانه هایی قطعی اوست. [امراد از تسخیر خورشید و ماه در این آیه هر گیری انسان از آنهاست یعنی خداوند آنها را در خدمت بشر و رشد کمال او قرار داده است. بنابراین این همه رحمت الهی شامل کسانی می شود که زکات پرداخت می کنند.]

نتیجه گیری

وجود زکات در میان تمامی ادیان و همراهی آن به نماز نشان از اهمیت و جایگاه آن می باشد از دیگر موارد اهمیت زکات را در قرآن کریم در سوره فصلت می باشد که زکات را از جمله فصول ممیز شرک و اسلام و مرز بین کفر و ایمان معرفی می کند . در اهمیت زکات همین بس که در (سوره بقره و مزمل) از آن به خیری یاد شده که خروج آن از دست آدمی موجب بقای آن در نزد خداوند بر می گردد و در حاجت و نیاز خداوند و به عنوان امین قوی به وی بازگردد، و بلکه چند برابر آن را تحویل وی می دهد.

از آنجا که زکات ، صدقه واجب می باشد بسیار بر پرداخت آن تاکید شده و از طرفی درباره آداب دادن صدقه نیز سفارشات بیان شده است مانند: صدقات خود را در یکی از زمان های شریفه و از زمان فاصله بدهد، و آن وقت را برای بذل و عطا مقرر دارد و همچنین هنگام دادن صدقه از منت نهادن بر فقیر و ایدای او احتراز کند ، و عطایی که به کسی می نماید ، از صفحه ی خاطر محو سازد، تا در دفتر حسناتش ثبت گردد؛ که اگر از این صفت خبیثه اجتناب نکند، صدقه او باطل است و غیره .

زکات دارای آثار بسیاری است از جمله آثار معنوی که در قرآن در باره زکات اشاره شده تزکیه و تطهیر نفس است نیاز آدمی به تطهیر روح و جان در دنیای امروز و در جهان ماشین زده و پرهیاهوی ، انواع منکرات و مفسد چون بیابانی سرد و خاموش هول انگیز بیشتر احساس می شود لذا قرآن کریم برای تزکیه نفس راه های بسیاری را بیان کرده است که ضروری ترین آنها پرداخت زکات می باشد. علاوه بر این باعث می شود انسان از گمراهی و جهل به سوی علم و مهارت حرکت کند و همچنین پرداخت کننده زکات نه ترسی بر آنهاست و نه اندوهگین می شوند. و...

بنابراین زکات اثری دارند که باعث اراسته شدن انسان به فضایل و شست و شوی انسان از پلیدی و گناه می شود لذا خداوند زکات را لازمه زندگی مسلمانان قرارداد .

منابع

قرآن کریم

۱- مفردات الفاظ قرآن کریم ، علامه راغب اصفهانی ، ترجمه :حسین خداپرست ؛ زیر نظر استادعقیقی

بخشایشی ، چاپ نوید اسلام ، چاپ اول ۱۳۸۷

۲- علامه طباطبائی، سید محمد باقر موسوی همدانی، ترجمه تفسیر المیزان ، جلد ۲، انتشارات اسلامی

وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، چاپ: بیست و هشتم، تابستان ۱۳۸۸

۳- افرام البستانی، فواد، ترجمه منجدالطلاب، مترجم: محمد بندر ریگی، ناشر: انتشارات اسلامی، چاپ

اول، ۱۳۸۹

۴- محمد بن الحسین الحر عاملی؛ وسایل شیعہ ، جلد ۶، ناشر: ذوی القربی (قم)

۵- محمد باقر مجلسی ، بحار الانوار جلد ۹۶ ، الطباعه والنشر الامیره ، م ۲۰۰۸-۱۴۲۶هـ

۶- اکبر رفسنجانى هاشمى ، برگزیده فرهنگ قرانى، ج ۲، تهیه : پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی ،

مرکز فرهنگ و معارف قرآن ، قم : موسسه بوستان کتاب (مرکز نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه

علمیه قم) ، ۱۳۸۷ ،

۷- ملا احمد نراقی ، معراج السعادت ، ویرایش: کاظم عابدینی مطلق ، ناشر جمال ، چاپ قلم ، چاپ اول

۱۳۸۸

۸- حبیب الله برزنونی ، اخلاق در قرآن، چاپ کتیبه، چاپ اول، ۱۳۹۰،

۹- آیت الله جواد آملی ، تفسیر موضوعی قرآن کریم ، مراحل اخلاق در قرآن ، ناشر : مرکز نشر اسراء ،
چاپ دهم زمستان ۱۳۸۸ ، جلد یازدهم ،